

## אכילת גבינה אחר בשר

### תלמוד בבלי מסכת חולין דף קה עמוד א

בעא מיניה רב אסי מרבי יוחנן: כמה ישהה בין בשר לגבינה? א"ל: ולא כלום; איני, והא אמר רב חסדא: אכל בשר - אסור לאכול גבינה, גבינה - מותר לאכול בשר! אלא, כמה ישהה בין גבינה לבשר? א"ל: ולא כלום. גופא, אמר רב חסדא: אכל בשר - אסור לאכול גבינה, גבינה - מותר לאכול בשר. אמר ליה רב אחא בר יוסף לרב חסדא: בשר שבין השינים מהו? קרי עליה: +במדבר י"א+ הבשר עודנו בין שיניהם. אמר מר עוקבא: אנא, להא מלתא, חלא בר חמרא לגבי אבא, דאילו אבא - כי הוה אכיל בשרא האידנא לא הוה אכל גבינה עד למחר עד השתא, ואילו אנא - בהא סעודתא הוה דלא אכילנא, לסעודתא אחריתא - אכילנא

אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיין: מים ראשונים - מצוה, ואחרונים - חובה. מיתיבי: מים ראשונים ואחרונים - חובה, אמצעיים - רשות! מצוה לגבי רשות - חובה קרי לה... אמצעיים רשות, אמר רב נחמן: לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל, אבל בין תבשיל לגבינה - חובה.

### רש"י מסכת חולין דף קה עמוד א

אסור לאכול גבינה - משום דבשר מוציא שומן והוא נדבק בפה ומאריך בטעמו.

### תוספות מסכת חולין דף קד עמוד ב

עוף וגבינה אין בשר וגבינה לא - ...ור"ת מפרש וכן הלכות גדולות דאכל בשר אסור לאכול גבינה היינו בלא נטילה וקינוח אבל בנטילה וקינוח שרי אכל גבינה מותר לאכול בשר אף בלא נטילה וקינוח ומר עוקבא דלא אכיל עד סעודה אחריתי היינו בלא נטילה וקינוח אי נמי מחמיר על עצמו היה ולפירושו קשה מאי פריך הכא ארב יצחק וצ"ל לפירושו דלענין נטילת ידים אין חילוק בין בשר תחלה לגבינה תחלה ולגבי קינוח דווקא יש חילוק והעולם נהגו שלא לאכול גבינה אחר בשר כלל ואפילו אחר עוף ואף על גב דתני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן דמשמע עוף תחלה דילמא משום דסבר בשר עוף בחלב לאו דאורייתא ולא קיימא לן הכי ומיהו קשה ברייתא דאגרא כמאן אי כרבי יוסי הגלילי הא אף לכתחלה שרי לבשל ולאכול זה עם זה כדאמר לקמן (קטז). דבמקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב ואי כר"ע הוה ליה למיתני חיה בהדי עוף ודוחק להעמידה כב"ש דאמרי העוף עולה ואינו נאכל ומיהו אשכחן נמי לרבי אלעזר בר' צדוק דתניא בתוספתא כב"ש אי נמי כר"ע ונקט עוף משום דשכיח והוא הדין חיה דהכי נמי קאמר לעיל הא עוף אסור מדאורייתא כמאן דלא כר"ע והוה ליה למינקט נמי חיה ור"ת מפרש טעמא דאגרא משום דעוף אינו נדבק בידיים ובשינים וחניכים.

### תוספות מסכת חולין דף קה עמוד א

לסעודתא אחריתא אכילנא - לאו בסעודתא שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית אלא אפילו לאלתר אם סילק השולחן ובירך מותר דלא פלוג רבנן.

### תוספות מסכת חולין דף קה עמוד ב

לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל - אומר רבינו שמואל דמיירי בשניהם של בשר או שניהם של גבינה אבל בין תבשיל של בשר לגבינה שלפניו חובה אבל לגבינה של אחריו לא קאמר דאפילו בנטילת ידים אסור לאכול עד סעודה אחרת כדאמר לעיל אכל בשר אסור לאכול גבינה ואין נראה לר"ת דבין תבשיל לגבינה משמע תבשיל תחלה כדאמר לעיל כמה ישהה בין בשר לגבינה ולא כלום ופריך והא אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה אלא כמה ישהה בין גבינה לבשר כו' ועוד בין תבשיל לתבשיל בשניהם של בשר או של גבינה למה יש לו ליטול כלל ומפרש ר"ת דבין תבשיל לתבשיל היינו בין תבשיל דבשר לתבשיל של גבינה דכיון דאין הבשר והגבינה בעין וליכא אלא טעם לא החמירו שיהא חובה ליטול ידיי בינתיים ואינו אלא רשות אבל בין תבשיל דבשר לגבינה שהגבינה בעין חובה ויתכן פירוש זה אף לדברי האוסרין לאכול גבינה אחר בשר באותה סעודה אפי' בנטילה וקינוח.

### ספר הלכות גדולות סימן א - הלכות ברכות פרק שישי עמוד עו

אמצעיים רשות אמר רב נחמן לא שנו אלא שבין תבשיל לתבשיל אבל בין בשר לגבינה חובה, והאי דשרו רבנן גבינה בתר בשר משמעתיה דרב נחמן. ואף על גב דמים אחרונים חובה אין טעוין ברכה.

אמר רב חסדא (שם) אכל בשר אסור לאכול גבינה, ודוקא בלא קינוח אבל מקנח פומיה שרי למיכל. אבל גבינה מותר לאכול בשר בלא קינוח, ובעי ממשא ידיה ופומיה ביני וביני. אמר רבי זירא אין קינוח הפה אלא בפת והני מילי בדחיטי אבל בדשערי לא, ולא אמרן אלא בקרירתא אבל בחמימתא שטר, והני מילי ברכיכא אבל באקושיא לא. והלכתא בכל מילי הוי קינוח לבר מן קמחא ותמרי וירקא.

### רי"ף מסכת חולין דף לז עמוד ב

אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה. גבינה מותר לאכול בשר א"ל רב אחא בר יוסף לרב חסדא בשר שבין השינים מהו קרי עליה הבשר עודנו בין שיניהם כלומר הבשר שבין השינים בשר הוא: אמר מר עוקבא אנא בהא מילתא חלא בר חמרא אנא דאילו אבא כד הוה אכיל בישרא האידנא לא הוה אכיל גבינה עד למחר כי השתא ואילו אנא [בהאי] סעודתא לא אכילנא בסעודתא אחריתי אכילנא ושמעין מהא דהאי דא"ר חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה דלא שרי למיכל גבינה בתר בשרא אלא עד דשהי ליה שיעור מאי דצריך לסעודתא אחריתי דלא אשכחין מאן דשרי למיכל גבינה בתר בישרא

חולין קה שהייה בין בשר לחלב

בפחות מהאי שיעורא דהא מר עוקבא אף על גב דשהי ליה כי האי שיעורא קרי אנפשיה חלא בר חמרא: אמר רב אידי בר אבין אמר רב יצחק בר אשיאן מים ראשונים מצוה אחרונים חובה מיתבי מים ראשונים ואחרונים חובה אמצעיים רשות מצוה לגבי רשות חובה קרי ליה גופא מים ראשונים ואחרונים חובה אמצעיים רשות מים ראשונים ניטלין בין בכלי בין ע"ג קרקע אחרונים אין ניטלין אלא בכלי ואמרי לה אין ניטלין ע"ג קרקע מפני שרוח רעה שורה עליהן איכא ביניהו קינסא שהן חתיכות קרשים מים ראשונים ניטלין בין בחמין בין בצונן אחרונים אין ניטלין אלא בצונן אבל בחמין לא מפני שהחמין מפעפעין את הידים ואין מעבירין את הזוהמא ודוקא חמין שהיד סולדת בהן אבל פושרין לית לן בה. אמצעיים רשות אמר רב נחמן ל"ש אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה איכא מ"ד דגמרינן מיהא דרב נחמן דשרי למיכל גבינה בתר בישראל דהא בין תבשיל לגבינה קאמר ואי אסיר למיכל גבינה בתר בישראל הוה ליה למימר בין גבינה לתבשיל ולא לימא בין תבשיל לגבינה והא לאו מילתא היא דלא אתא רב נחמן לאשמעינן אלא דמים אמצעיים חובה [בין בשר לגבינה] אבל אקדומי בשר לגבינה וגבינה לבשר מדרב חסדא שמעינן לה דקי"ל דהא דרב חסדא הילכתא היא דהא קא מקשינן מינה לרבי יוחנן וקא [מדחינן] לדרבי יוחנן מקמה ואי לאו הילכתא היא היכי דחינן למימרא דרבי יוחנן מקמה ומתריצין לה אליבא דרב חסדא אלא שמעינן דהילכתא היא והא דרב נחמן לא גמרינן מינה אלא דמים אמצעיים שבין גבינה לבשר חובה ותו לא מידי. אמר רב יהודה בר רב חייא מפני מה אמרו מים אחרונים חובה מפני שאדם אוכל אחר סעודתו מלח ויש בה מלח סדומית שמסמא את העינים אמר אביי ומשתכחא כי קורטא בכורא וכו' כדכתיבנא לה במסכת ברכות ואפילו אם לא אכל מלח קבעו רבנן חובה משום דמים ראשונים האכילו בשר חזיר מים אחרונים הרגו את הנפש וכו':

### ספר העיטור שער א - הכשר הבשר דף יג עמוד א

שאם אכל גבינה מותר לאכול בשר באותה סעודה בקנוח בין ביום בין בלילה. ונט"י בלילה ואם אכל בשר צריך שהייה וכן הלכתא. א"ל ר"א בר יוסף בשר שבין השינים מהו. קרי עליה הבשר עודנו בין שיניהם. והלכתא אפילו שהה. אם חושש ובשר בין השינים צריך להוציאה אמר מר עוקבא אנא להאי מילתא חלא בר חמרא לגבי אבא הוה אכיל בישראל האינדא לא הוה אכיל גבינה עד למחר כי השתא ואנא בהאי סעודתא לא אכילנא בסעודתא אחריתא אכילנא והלכתא אסור לאכול גבינה בתר בשר. אפילו בקינוח עד ו' שעות כשיעור דשתי אינש מיא מסעודתא לסעודתא. ואי שהה כה"ג לא בעי קינוח וליכא קינוח בשמעתא אלא לבשר בתר גבינה והא דאר"נ אמצעיים רשות. לא אמרן אלא בין תבשיל לתבשיל. אבל בין תבשיל לגבינה חובה. דמשמע מדלא קאמר בין גבינה לתבשיל. דשרי למיכל גבינה בתר בשר ההיא רשות וחובה אתי לאשמעינן ובין תבשיל לגבינה שלפניו קאמר. וא"נ בגבינה בתר קאמר שאם בא לאכול גבינה בסעודה אחרת חובה ליטול ידיו. ולא מהני תנאה דקי"ל נוטל אדם ידיו שחרית ומתנה בו וא"נ בין תבשיל ובשר ולא אכיל הבשר. ומדלא מבעיא ליה לרב אסי שהייה בין גבינה לבשר בכמה ש"מ דלית ליה שיעורא אלא כשיעורא דסעודתא אחריתי והדין סברא דר"ח ורש"י ורבינו אלפסי ז"ל פי' אכל גבינה מותר לאכול בשר בקינוח באותה סעודה ובנט"י. אכל בשר אסור לאכול גבינה באותה סעודה עד שיקנח ויטול ידיו. ומר עוקבא דלא אכיל עד סעודתא אחריתי. חומרא בעלמא הוא דעביד וכן כתב בתשובת הגאון אכל בשר מותר לאכול גבינה בסעודתא אחריתי. וה"מ בחסידי אבל אין מקנחין ומחוררין ידן ופומן ואכלין. אכל גבינה שרי למיכל בשר בלא קינוח הפה ובלא נט"י. ה"מ בדחזי לידיה בדלא מטנפין והיינו דקאמר אבל בין תבשיל לגבינה חובה וקאמר נמי וכמה ישהה בין תבשיל לגבינה ולא כלום שא"צ שהייה אפי' כדי קינוח. ורב יצחק בר משרשיא דאכיל בשר בתר גבינה. לא עביד קינוח דאי איתא דעביד כי מקשי ליה עוף אין בשר וגבינה לא לישני ליה נהי דבשר וגבינה בעי קנוח ונט"י גבינה ובשר בקנוח סגי ואיהו קנוח עביד ואי משום הכא לא קשיא חדא דלגבי נט"י לא שייך פלוגתא בין בשר לגבינה וגבינה ובשר. דכי אהדדי נינהו ועוד גבינה בתר בשר דלא סגי ליה אלא בשהייה וע"כ האי דקאמר עוף וגבינה אין בשר וגבינה לא ל"ד וגבינה ובשר קאמר ומיהו מסתיי' כקמאי מדקתני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן מכלל דבשר וגבינה נאכלין בקנוח הפה ובנט"י. ועוד שהייה מנ"ל דלא מתני' תניא ולא אבעיא מיבעיא לן אלא כמה ישהה בין גבינה לבשר ולא כלום הו"ל למיבעיא כמה שיעור שהייה בין בשר לגבינה אלא לאו ש"מ דב"ש וב"ה בין בשר וגבינה היא ושהייה מדת חסידות היא ומחמרי בה כדמחמרי בה חומרא בג"ה ובדם ובב"ח. והגדת עשר תעשר מסייע להו דאמר התחילו המלאכים אומרים רבש"ע לא אמרי' לך שלא תתן להם תורה א"ל הקדוש ברוך הוא תינוק הגמול בישראל מקיים יותר מכם יוצא מבית הספר אם היה לו לאכול בשר וחלב אינו אוכל עד שירחץ ידיו מן הבשר ואתם כשבאתם אצל אברהם אכלתם בשר וחלב כא' שנאמר ויקח חמאה וחלב ובן הבקר לכך נאמר לך כתוב הדברים וסמיך ליה לא תבשל גדי בחלב אמו ואף על גב דאיכא למימר תינוקות דווקא אבל גדולים בעי שהייה דאלת"ה קנוח מיהא בעי אלא לאו ש"מ תינוקות דווקא אפ"ה ליכא לאדחויי.

### ראבי"ה תשובות וביאורי סוגיות סימן אלף קח

מפרק כל הבשר

אמר זעירא אין קינוח הפה אלא בפת ובכל מיני פת הוי קינוח לבר מקימחא ותמרי וירקי. ובין גבינה לבשר אין צריך שהייה כלל אלא קינוח הפה, וביום משמע דאין צריך ליטול ידים ביניהם מעובדא דרב יצחק (קיד ב). ויש שמחמירין ליטול אפילו ביום. ואם אכל בשר בהייה סעודתא לא אכיל גבינה אלא בסעודתא אחריתי אכיל כעובדא דמר עוקבא. ובשר שבין השיניים הוי בשר כדכתיב (במדבר יא) הבשר עודנו בין שניהם, ויש לנוקרו. ויש מפרשים סעודה שקבעה תורה בתת ה' לכם בערב בשר לאכול ולחם בבוקר (שם), ולא נהירא לי להחמיר אלא ברכת המזון בהפסק מועט. ואם לא אכל ממשות הבשר אלא תבשיל הבשר נוטל ידיו ואפילו ביום להעביר הזוהם דיבוק השומן כרב נחמן דאמר אמצעיים רשות לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה. וכן קינוח הפה עביד ולא בעי שהייה כיון שלא אכל בשר. ושיטה זו כפי פיר"ש.

ורב יהודאי גאון (בה"ג ד"ט סע"ג) ורבינו תם פירשו אמר רב חסדא (קה א) אכל בשר אסור לאכול גבינה, דווקא בלא קינוח הפה ובלא הדחה אבל ע"י קינוח הפה והדחה מותר לאכול גבינה מיד, אכל גבינה מותר לאכול בשר בלא קינוח

(דבעי) [ובעי] לממשי ידי (ד) ביני ביני והני מילי בליליא אבל ביממא לא, אמר רב נחמן לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל, פי' בין תבשיל בשר לתבשיל גבינה אחרי שאין בו ממשות בשר ולא ממשות גבינה אפילו בליליא לא בעי הדחה, אבל בין תבשיל בשר לממשות הגבינה בעי נטילה ודווקא בליליא וכן בשר בהמה לגבינה בעי קינוח והדחה. **ור"ת הוסיף לומר דבין גבינה לבשר אין צריך קינוח ולא הדחה בין ביום בין בלילה דלא פליג רב חסדא אדרב נחמן, דתבשיל מזוהם ונדבק הילכך כי אכיל אחריי גבינה בעי נטילה, ומר עוקבא איהו הוא דאחמור אנפשיה. ולי נראה דבין תבשיל לגבינה בעי קינוח או בשיהוי אף כפי שיטתם.**

### רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט

הלכה כו

**מי שאכל גבינה או חלב תחלה מותר א לאכול אחריו בשר מיד, וצריך שידיח ידיו ב ויקנח פיו בין הגבינה ובין הבשר, ובמה מקנח פיו בפת או בפירות שלועסן ובולען או פולטן, ובכל מקנחין את הפה חוץ מתמרים או קמח או ירקות שאין אלו מקנחין יפה.**

הלכה כז

**במה דברים אמורים בבשר בהמה או חיה, אבל אם אכל בשר עוף אחר שאכל הגבינה או החלב אינו צריך לא קנח הפה ולא נטילת ידים.**

הלכה כח

**מי שאכל בשר בתחלה בין בשר בהמה בין בשר עוף לא יאכל אחריו חלב עד שיהיה ביניהן כדי ג שיעור סעודה אחרת והוא שש שעות מפני הבשר של בין השינים שאינו סר בקינוח.**

### הגהות מיימוניות הלכות מאכלות אסורות פרק ט הלכה כו

[א] ככל דברי העמוד כתוב בתוספות וס"ה שנהגו העולם שלא כה"ג ור"ת שפי' הא דאמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה פי' עד שיעשה קנח הפה ונטילת ידים אכל גבינה מותר לאכול בשר בלא קנח והדחה ע"כ ע"ש:  
[ג] ר"י פי' שאינו מדבר בסעודה שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית אלא אפילו מיד אם סילק תכא ובירך מותר שלא חלקו חכמים ובס"ה כתב דבריו ודברי רבינו המחבר שבעמוד ור"ת אמר הא דאסר עד סעודה אחרת היינו אם לא קינח והדיח אבל אם קינח והדיח אפילו בהא סעודה שרי ע"ש בתוס' ובחדושי מהר"ם ע"כ

### רא"ש מסכת חולין פרק ח

סימן ה

...ור"ת פירש בשם הלכות גדולות דאכל בשר אסור לאכול גבינה היינו בלא נטילה וקינוח אבל בנטילה וקינוח שרי אפילו באותה סעודה אכל גבינה מותר לאכול בשר אף בלא נטילה וקינוח... ונהגו העולם שלא לאכול גבינה אחר בשר ואפילו אחר עוף ואין לשנות המנהג. וכיון שהביא רב אלפס ז"ל הא דתני אגרא אלמא ס"ל כר"ע דאמר חיה ועוף דרבנן כדשני רב אשי לעיל כולה ר"ע היא. וגם אביי דחה דברי רב יוסף דהוה בעי למימר שמע מינה בשר עוף בחלב מדאורייתא. וכן פסקו הגאונים. והא דנקט אגרא עוף ולא נקט חיה. משום דשכיח טפי. ור"ת פירש משום דעוף אין נדבק בידיים ובשיניים ובחניכיים... אמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה מותר לאכול בשר. אמר ליה רב אחא בריה דרב יוסף לרב חסדא בשר של בין השינים מהו כלומר מי הוי כמעוכל כיון דנשתהה כל כך עד זמן סעודה אחרינא וא"צ להסירו. קרא עליה הבשר עודנו בין שיניהם. אלמא כל זמן שהוא בין השינים שם בשר עליו ואסור לאכול גבינה עד שיסירו משם. אמר מר עוקבא אנא להא מילתא חלא בר חמרא. דאילו אבא כי הוה אכיל בשרא האידנא לא הוה אכיל גבינה עד למחר כי השתא ואנא בהאי סעודתא לא אכילנא בסעוד' אחרינא אכילנא פי' בזמנה שרגיל אדם לסעוד דהיינו מזמן סעודת הבקר עד זמן סעודת הערב\*\* ופחות משיעור זה אין לאכול גבינה אחר בשר דלא אשכחן מאן דשרי אף בהאי שיעורא אלא מר עוקבא וקא קרי נפשיה חלא בר חמרא:

### הגהות אשרי מסכת חולין פרק ח

סימן ה

\*\* וכן כתב המיימוני דצריך שישהה שש שעות והיינו דלא כהלכות גדולות ור"ת והתוספות שפירשו בסעודה אחרית אכילנא לאו בסעודה שרגילין לעשות אחת שחרית ואחת ערבית אלא אפילו לאלתר אם סלק ובירך מותר דלא פלוג רבנן וכן נראה לראבי"ה. תשובת מהר"ם ז"ל וששאל אדוני ששמעת שאני נוהג שלא לאכול בשר בהמה וחיה אחר גבינה ומקיל בבשר עוף בימי חורפי הייתי מתלוצץ בבני אדם העושים כן ואדרבה שרי ליה מרי היה נראה בעיני כמו טעות עד שפעם אחת מסעודה לסעודה מצאתי גבינה בין שיני גזרתי על עצמי להחמיר בבשר אחר גבינה כגבינה אחר בשר ואין בדבר זה כחולק על הגמרא ולא כמוסיף שהוא גורע דהא חזינן פרק כל הבשר אנא להא מילתא כחלא בר חמרא כו' וכל חד מצי לאחמורי אנפשיה לעשות משמרת ובעוף אני מקיל כיון דעוף וגבינה נאכלין באפיקורן ושלום. מאיר בר ברוך ז"ל. מרדכי:

וצריך נטילה אפילו ביום לפי שנדבק יותר מגבינה עצמה שאין צריכה כי אם בלילה. מא"ז:

### שו"ת מהר"ם מרוטנבורג חלק ד (דפוס פראג) סימן תרטו

וששאל אדוני ששמעת דאני נוהג שלא לאכול בשר בהמה וחיה אחר גבינה ומיקל בבשר עוף. בימי חורפי הייתי מתלוצץ בבני אדם שהיו עושי' כן ואדרבא שרא לי מורי היה נראה בעיני כמו מינות עד שפעם אחת מסעודה לסעודה מצאתי גבינה בין שיני [גזרתי] להחמיר [על] עצמי בבשר אחר גבינה כמו גבינה אחר בשר ואין בדבר זה כחולק על התלמוד ולא כמוסיף שהוא גורע בפ' כל הבשר (ק"ה ע"א) אנא להא מילתא כחלא בר חמרא דאלו אבא כדהוי אכל בישרא האידנא לא הוי אכיל גבינתא עד למחר כו' דכל חד מצי לאחמורי אנפשי' לעשות משמרת ובבשר עוף אני מיקל כיון דבשר עוף וגבינה נאכלי' באפיקורן (שם ק"ד ע"ב) ושלום מאיר ב"ר ברוך זלה"ה.

**מרכי מסכת חולין פרק כל הבשר [רמז תרפז]**

[דף קה] **אכל בשר אסור לאכול גבינה פי' בה"ג וכן פר"ת דהיינו בלא קינוח ונטילה אבל בקינוח ונטילה שרי אפילו באותה סעודה עצמה וכן נראה לרא"ם אבל אכל גבינה מותר לאכול בשר אף בלא נטילה וקינוח ומר עוקבא דלא אכיל עד סעודה אחרת היינו בלא נטילה וקינוח אי נמי מחמיר על עצמו היה ולפירושו קשה מאי פריך הכא לרב יצחק מאגרא דקאמר עוף וגבינה נאכלין באפיקורן משמע אבל בשר וגבינה לא הא ר' יצחק אכל גבינה ואח"כ בשר ומש"ה לא משי ידיה בינתים וצריך לומר לפירושו דלענין נטילה אין חילוק בין בשר תחלה בין גבינה תחלה ולהכי פריך ליה ולגבי קינוח הפה דוקא יש חילוק אי נמי הכא מיירי ביממא\* [טעמיה מהא דגמר רב חסדא כו' וכן] **כתב המיימוני צריך שישהה ו' שעות בין סעודה לסעודה והיינו דלא כפי' ה"ג ור"ת והתוס' פירשו בסעודתא אחריתי (\*אבל) [אכל] לא בסעודה שרגילין לעשות אחת בבקר ואחת ערבית אלא אפילו לאלתר אם סילק וברך מותר דלא פלוג רבנן וכן נראה לראב"ה. ראיתי מורי שאסר לאכול גבינה אחר ביצים מטוגנין בשומן [אווזא] משום גזירה אטו בשר בחלב ע"כ... תשובת ה"ר מאיר זצ"ל (שו"ת מה"ם מרוטנברג ד, תרטו)...****

**תורת הבית הארוך בית ג שער ד**

ולאכול בשר בהמה ואחר כך גבינה. גרסינן התם בעא מיניה ר' אסי מר' יוחנן במה ישהה בין בשר לגבינה אמר ליה ולא כלום. יש מפרשים דבשקנח פיו ונטל ידיו קא מבעיא ליה ואמר ליה ולא כלום. [דף פז עמוד ב] ואקשינן והאמר רב חסדא אכל גבינה מותר לאכול בשר כלומר בקינוח הפה ובנטילת ידים. אכל בשר אסור לאכול גבינה אפילו בקינוח הפה ובנטילת ידים עד שישהה מעת לעת. ופרקינן דהכי קא מבעיא ליה כמה ישהה בין גבינה לבשר וא"ל ולא כלום ולעולם בשקנח פיו. ואי בלילה בשקנח פיו ובנטילת ידים. וגרסינן תו התם אמר מר עוקבא אנא בהא מילתא חלא בר חמרא אנא דאלו אבא כד הוה אכיל בישרא האידינא לא אכיל גבינה עד למחר כי השתא ואלו אנא בהאי סעודתא לא אכילנא בסעודתא אחריתי אכילנא. ופרשו הרמב"ם ז"ל והרב בעל העיטור ז"ל דשיעור בין סעודה לסעודה שש שעות זו היא שיטת ר"ח והרב אלפסי ז"ל. וזה לשון ר"ח ז"ל לא מצינו מי שהתיר לאכול גבינה אחר בשר בפחות מעת לעת אלא מר עוקבא אכל בשר בסעודה אחת ובסעודה אחרת גבינה ואמר על עצמו דבהא מילתא חלא בר חמרא אנא ואי אפשר להתיר בפחות מזה והבשר של בין השינים בשר גמור ע"כ. והא דאמר ר"נ מים אמצעיים רשות לא אמרן אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה. לאו תבשיל ואחר כך גבינה קאמר אלא בין תבשיל דהשתא לגבינה דמעיקרא קאמר דרב נחמן לא אתא לאשמועינן כלל דין בשר ואחר כך גבינה או גבינה ואחר כך בשר דההוא מרב חסדא שמעינן ליה וכמו שכתב הרב אלפסי ז"ל בהלכותיו. אבל הרב בעל הלכות גדולות כתב בהלכות ברכות לא שנו אלא בין תבשיל לתבשיל אבל בין תבשיל לגבינה חובה. והא דשרו רבנן גבינה ואחר כך בשר משמעתיה דר' נחמן. וכן פירש באמר ר' חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה דדוקא בלא קינוח אבל מקנח פומיה שרי למיכל. אכל גבינה מותר לאכול בשר בלא קינוח ע"כ. וגאון אחר כן כתב אכל בשר אסור בסעודה אחת למיכל גבינה והני מילי בחסידי אבל אנן מקנחין פומין ומחורין ידן ופומן ואכלינן. אכל גבינה שרי למיכל בשר בלא קינוח הפה ובלא נטילת ידים והני מילי דחזי לידיה דלא מיטנפן ע"כ. וכן דעת רבנו יעקב ז"ל. וכן כתב הר"ז הלוי ז"ל וסמך לו על דברי רב נחמן דאמר אבל בין תבשיל לגבינה חובה והאי לישנא דוקא דקא חזינן גמרא דמקפיד בהני לישני ונקיט להו בדוקא מדאמרין לעיל בעא מיניה רב אסי מר' יוחנן כמה ישהה בין בשר לגבינה אמר ליה ולא כלום. ואקשינן והאמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה אלא כמה ישהה בין גבינה לבשר אלמא הני לישני בדוקא נקטינן להו. ולפי דבריהם הא דרב יצחק בר משרשיה בלא קינוח היה ומה שלא הזכיר כן והזכיר כדלא משא ידיה משום דחדושו שלא נטל ידיו דאלו קנוח הפה פשיטא דלא צריך דגבינה נמוחת היא בתוך הרוק שבפה. ואין דרכם מחזור בעיני דאם כן לדבריהם רב חסדא דקא אמר אסור לאכול גבינה בלא קינוח הפה קאמר דשיהויו כיון דלא צריך לפי דבריהם לא נזכר כלל ואם כן כי בעא מיניה רב אסי מרבי יוחנן כמה ישהה ואהדר ליה ר' יוחנן ולא כלום מאי קא מקשה ליה מדרב חסדא דהא אסור דאמר רב חסדא בלא קנוח הפה קאמר ושיהויו לא שמענו ממנו כלל ואי משום קנוח הפה הכי הוה ליה למימר בלא שיהויו ובלא קינוח הפה מי שרי והאמר רב חסדא אכל בשר אסור לאכול גבינה. ועוד דרב אסי לא הזכיר קינוח הפה כלל אלא כל שמקנח פיו נוטל ואוכל ומדרב חסדא [דף פז עמוד א] לשיהויו מאי קושיא. ועוד דאם איתא דרב חסדא אסור בלא קינוח קאמר היכי מיסתם לישניה ואמר אסור לאכול גבינה דאסור לגמרי משמע ואינו דהא מותר לקנח מיד ולאכול. ועוד דלדבריהם לא נזכר קינוח אלא בבשר ואחר כך גבינה ואם כן לא היה לו לבעל הגמרא להביא ברייתא דקינוח הפה אחר מעשה דרב יצחק בר משרשיה דאכל גבינה ואחר כך בשר אלא אחר דברי רב חסדא דאמר אכל בשר אסור לאכול גבינה. ומדברי רב נחמן דאמר אבל בין תבשיל לגבינה חובה ליכא ראייה כדאמרן לעיל דלאו דוקא תבשיל ואחר כך גבינה קאמר. ומה שהקפיד הגמרא בבעיא דרב אסי בין לשון בשר וגבינה ובין לשון גבינה ובשר התם דבעיקר דינא דהני מילי אורחא דגמרא לברר כי היכי דלא נטעי אבל ההיא דרב נחמן לאו בעיקר דינא דבשר וגבינה קא אתי אלא בדינא דמים אמצעיים לא הקפיד בין לשון תבשיל לגבינה ובין לשון גבינה לתבשיל דלענין גבינה ותבשיל ממקום אחר מוכרע ומדברי רב חסדא. ועוד נראה לי ראייה דרב נחמן לאו בדוקא קאמר דאם כן טפי הוה ליה למימר אבל בין גבינה לתבשיל חובה דהוי רבותא טפי דהא רב נחמן עיקר חדושו הכא לאו לאשמועינן היתר בשר ואחר כך גבינה אלא לאשמועינן דיש מים אמצעיים חובה ולענין זה ודאי הוי רבותא טפי אי אשמועינן דבין גבינה לתבשיל חובה. והילכך שיטת ר"ח ז"ל והרב אלפסי ז"ל נראין לי עיקר. וכן נהגנו אנחנו ואבותינו. ולענין עוף וגבינה גרסינן התם תני אגרא חמיה דר' אבא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן הוא תני לה והוא אמר לה בלא קינוח הפה ובלא נטילת ידים. ואיכא למידק אגרא כמאן סבירא ליה אי כרבנן אפילו עוף נמי ליתסר דלדידהו מדאורייתא הוא ואי כרבי עקיבא מאי שנא עוף דנקט אפילו חיה נמי והוה ליה למימר עוף או חיה וגבינה נאכלין באפיקורן ואי כר' יוסי הגלילי דאית ליה חיה דאורייתא מאי שנא עוף באפיקורן אפילו בכריכה אחת ובאלפס רותח נמי וכדתניא במקומו של רבי יוסי הגלילי היו אוכלין בשר עוף בחלב. ויש מי שתייר דאגרא כר"ע ומכל מקום בחיה אסור אטו בהמה דמיחלפת בה כדאיתא בפרק השוחט בשר בבשר מיחלף. וזו היא דעתו של הרמב"ם ז"ל שעירב בשר חיה עם בשר בהמה לדיניהם בזה. וכן דעת הר"ז הלוי ז"ל. ואינו מחזור דאם איתא אפילו עוף נמי דכולי בשר מיחלף בבשר

כדאיתא התם בשר בבשר מיחלף פירי בבשר לא מיחלף. והרמב"ן ז"ל תירץ דאגרא לא מעייל נפשיה בהאי פלוגתא אלא עוף דבין לר' עקיבא בין לר' יוסי מדאורייתא מישראל שרי נקט ליה אבל חיה דבין לרבנן בין לר' יוסי הגלילי מדאורייתא אסירה לא עייל נפשיה בפלוגתא אלא לכשתמצא לומר דהלכה כר"ע אפילו חיה נאכלת באפיקורן. ולעיקר דברי אגרא פירש הר"ם במז"ל דוקא גבינה ואחר כך עוף אבל עוף ואח"כ גבינה לא אלא דינו כדין בשר בהמה ואסור כדבר חסדא. וראיה לדבריו מעובדא דרב יצחק בר מרשיא דאכל גבינה ואחר כך בשר כי לא משא ידיה ואקשו ליה והא תני אגרא עוף וגבינה נאכלין באפיקורן עוף וגבינה אין בשר וגבינה לא. ואם איתא מאי קושיא התם עוף ואחר כך גבינה אבל הכא גבינה ואחר כך בשר אבל אי אכל בשר לא אכיל גבינה בלא קינוח הפה ונטילת ידים ושמא אפילו בקינוח הפה נמי לא עד שישהה. אלא שמע מינה דעוף וגבינה דקאמר אגרא בכהאי גוונא קאמר כלומר גבינה ואח"כ עוף. עוד נראה לי ראה מדרב חסדא דסתים לישניה ואמר אכל בשר אסור לאכול גבינה אכל גבינה מותר לאכול בשר ואלו היה הפרש בין עוף וגבינה לבשר וגבינה לא הוה למיסתם לישניה אלא לימא אכל בשר בהמה אסור לאכול גבינה. אבל הרמב"ן ז"ל הקשה שאין אדם שונה היתר בלשון דברים האסורין שהוא שונה עוף וגבינה נאכלין ואתה אומר אין נאכלין אין זה נכון אלא בין כך ובין כך מותר. והא דאקשינן ליה לרב יצחק בר מרשיא הכי קאמרינן עוף וגבינה נאכלין בכל ענין הא בשר וגבינה אסורין בכל ענין דאי סלקא דעתך גבינה ובשר שרי ליתני נמי גבינה ואחר כך בשר דהוא רבותא טפי דאפילו הא דמדאורייתא בכי הא שרי. והראשון נ"ל עיקר וכמו שכתבתי. נמצא פסק הלכה לדעת הרמב"ם ז"ל דגבינה ואחר כך עוף לכולי עלמא שרי בלא קינוח הפה ובלא נטילת ידים [דף פז עמוד ב] והיינו אפיקורן דתני אגרא. אבל עוף ואחר כך גבינה אסור כבשר בהמה וגבינה וחיה כבהמה דמיחלפא בבהמה. ובשר בהמה ואחר כך גבינה אסור כדעת ר"ח והר"א אלפסי ז"ל. ואפילו קנח פיו ונטל ידיו עד שישהה שש שעות שהוא שיעור שבין סעודה לסעודה. אכל גבינה מותר לאכול בשר מיד והוא שיקנח פיו ואם בלילה נוטל ידיו ואם ביום אינו צריך נטילת ידים דהא חזי ליה. וזה הדר הישר שבשמעוה לפי דעתי וכמ"ש למעלה.

### אורחות חיים הלכות איסורי מאכלות

עג. ובכל דבר מקנחין הפה חוץ מתמרים וירקות וקמח. וכתב רבינו יהודה שרבי שמואל ב"ר מאיר ז"ל היה נוהג לשרות פת ביין או במים ואוכל שהשריה עולה בשביל שניהם קנחו והדחה או שיאכל דבר המקנח ואחר כך ישתה יין או מים אם ירצה וזה עיקר. וריב"א היה מקנח בפת לבדו והדחה לבדה שהיה (מקנח) [בולע מים ומכניס אצבעו] לתוך פיו ומקנח ע"כ. והרשב"א ז"ל כתב כי די לו באחת מהן. וכי אמרינן דצריך להדיח ידיו דוקא בלילה דאיפשר דאיכא פירורין מן הגבינה ולא חזי להו אבל ביממא לא צריך נטילת ידים דהא חזי אם אית בהו פירורין אי לא מיהו קנחו במטלית צריך משום זוהמא וכן נמי פסק הרשב"א ז"ל:

ואם רצה לאכול אחר גבינה בשר עוף אוכל בלא נטילת ידים ובלא קנחו הפה והטעם כיון דבשר עוף בחלב אינו מן התורה אינו צריך לעשות עוד הרחקה דדיו שלא יאכלם יחד וכן נמי דעת הרשב"א ז"ל ודוקא כשהגבינה קודמת ודוקא בשר עוף אבל חיה אף על פי שהיא ג"כ מדרבנן צריך נטילת ידים וקנחו הפה והטעם לפי שאין (קפדה) [הכרה] בין בשר בהמה לבשר חיה ויבאו לטעות:

ירושלמי אמר ר' יוסא האי דאכל חובץ פ' גבינה ובדעתיה למיכל קופר פ' בשר צריך מבערה פיסתיה פ' צריך לבער הלחם שהיה בשולחן כשאכל הגבינה שלא יאכלנו עם הבשר. והרשב"א ז"ל כתב שצריך להסיר המפה ג"כ לפי שאסור לאכול בשר על מפה שאכלו בה גבינה וכן אסור לאכול גבינה על מפה שאכלו בה בשר שאין לך כל מפה ומפה שאין עליה כמה טפי בשר שאכלו עליה ולא מחמת מה שבלוע בה שהבלוע אינו יוצא אלא על ידי דבר חם אלא משום לכלוכי בשר שיש בה ופעמים הרבה נופלים עליה טפי התבשיל והרבה פעמים ידבקו לכלוכי בשר בעצמו בגבינה עצמה או בלחם אשר הוא אוכל ויאכל בשר וגבינה בתפיסה אחת וזה הדבר ברור על כן אנו רגילין לשמור עצמנו מזה שומר נפשו ירחק מהם: ואחר שום בשר אפילו אחר עוף לא יאכל גבינה או חלב עד שישהה ביניהם שיעור סעודה אחת והוא כמו שיעור ששה שעות לפי שבשר שבין השנים אינו סר בקנחו הפה ועוד שהבשר מוציא שומן ונדבק בפה ומאריך בטעמו. ואם חושש בפיו בין השנים אפילו אחר שש שעות נראה מדברי הבעל העטור דעדין חשוב בשר ואסור לאכל גבינה או חלב והר"א יחונת ז"ל כתב דמשש שעות ואילך חשבינן ליה כמעוכל ולא חשיב בשר כלל וכן נראה דעת הרשב"א ז"ל:

ויש נמנעין מלאכול גבינה בסעודת מנחה של עצרת לפי שהאריכו בתפלה עד חצי היום או קרוב ומשם עד סעודת מנחה של ערב ליכא ו' שעות ויש שאין חוששין לזה כיון שהוא תאב לאכול כבר נתעכל הבשר אך כיון שעיקר שהיה בשביל בשר שבין השנים ראוי למי שאינו נמנע מהגבינה באותה סעודה לחצות שניו ולהוציא בשר קודם שיאכל גבינה. וכן נמי כתב הר"ף בשם רבו ואעפ"כ בזמן אחר אין ראוי לסמוך על חציית השנים אלא לשהות כשיעור ויש נמנעין מלאכול גבינה אחר בשר מעת לעת ולא מן אולפנא. והבעלי התוספות ז"ל כתבו שאפילו סלק השולחן ובירך לאלתר קרינן סעודה אחרת ומותר לאכל דלא פלוג רבנן בהא. כך כתב הר"ף ז"ל (דהר"י) והר"י מקורב"ל ז"ל כתב אכל בשר אסור לאכל גבינה היינו בלא נטילת ידים ובלא קנחו הפה אבל בנטילת ידים ובקנחו הפה מותר לאכול מיד אפילו באותה סעודה ומר עוקבא שהיה ממתין עד סעודה אחת חומר בעלמא הוא קא עביד. מיהו נהגו העולם כפר"ש שפ' גבינה אחר בשר אסור לאכל אפילו בקנחו הפה והדחה עד שהיית סעודה אחרת ואז מותר בלא קנחו והדחה ובלבד שלא יהא בשר בין שניו.

שיעור סעודה אחרת ששה שעות כאשר כתבנו. וכן דעת הרי"ף והר"ם במז"ל והרשב"א ז"ל וכן נראה מפר"ש ז"ל וביאר עוד שאפילו שהיה כדי סעודה אחת צריך לנקר השנים שלא יהא שום בשר בין שניו אבל באותה סעודה אפילו לא יהיה בשר בין שניו אסור לפי שהבשר ממציא טעם לחלוחית ומושך בפה זמן ארוך עכ"ל: והרב [ר' זרחיה הלוי] ז"ל כתב שאוכלין גבינה אחר בשר בנטילת ידים ובקנחו הפה אפילו בלילה וביום בקנחו הפה בלבד ואפילו אחר אכילת בשר בהמה וחיה. ואם אכל גבינה ורוצה לאכל בשר בהמה וחיה בלילה צריך נטילת ידים אבל קנחו פה אינו צריך שהגבינה מתעכלת מיד בתוך הפה. ואם רוצה לאכל בשר עוף אינו צריך ואפילו בלילה ואפי' היה בשר עוף קודם: והראב"ד ז"ל קראו על זה פורץ גדר והאריך עליו בראיות ברורות וכן הרי"ף ז"ל סתר דברי הסומכים זאת הסברא והרשב"א ז"ל כתב עליהם שאין דברים אלו מחזורין:

**הגהות שערי דורא (הגהות מבעל תרומת הדשן על ספר איסור והיתר) סימן עו אות ב**

רבים נהגו להקל ועושין להם פשרה מדעתם (מ) להמתין שעה אחת אחר סעודת בשר וסליקו וברכו ואז אוכלין גבינה ואף על פי דלא אשכחנא טעמא ורמז לשיעור זה ממ"נ מ"מ מי ימחה בידם הואיל והתוס' וראבי"ה מתירים אכן הצנועים מושכין ידיהם עד מסעודת שחרית לסעודת ערבית מהררא"י ז"ל:

**מבוא שערים על הגהות (דיונו של ר' נתן שפירא בדברי ההגהות שערי דורא)**

(מ) להמתין שעה אחת אחר סעודת בשר וסליקו וברכו כו' דע לך שזה שכתב מהררא"י ז"ל וסליקו וברכו סובל שני פירושים האחד דאיכא למימר שכוונתו הוא דהמתנת שעה אחת שנוהגין בה רבים היינו שנוהגין להמתין שעה אחת אחר ברכת המזון וכמ"ש בהדיא הר"ר יונה בא"ו שלו שער מ' סימן ד' ולפ"ז מלת אחר שהזכיר הוא ז"ל בדבריו קאי אתרווייהו על סעודת בשר ועל סליקו וברכו וכאילו אמר דנוהגין להמתין שעה אחת אחר סעודת בשר ואחר סליקו וברכו ואיכא למימר נמי דמלת אחר לא קאי אלא על סעודת בשר לחוד לומר דנוהגין להמתין שעה אחת אחר סעודת בשר וצריך ג"כ שיברך ברכת המזון והסרת השלחן וזהו שכי' וסליקו וברכו אבל אין חילוק לדעתו אם ממתין שעה אחת קודם ברכת המזון או אחר ב"ה ודלא כדעת הר"ר יונה דלעיל וכבר ראיתי מי שפ"י כוונת מהררא"י ז"ל בפשיטות בדרך השני הזה שכתבתי ואני איני רואה הכרע בדבריו אלא יש לפרש כוונתו גם כן בדרך הראשון שכתבתי ושניהם כאחד טובים:

**לקט יושר חלק א (אורח חיים) עמוד לה ענין ב (על מנהגי בעל תרומת הדשן)**

ונהג כפוסק רבי משה ב"ר מימון, בין אכל בשר [בהמה] בין אכל בשר עוף (והיה) היה ממתין ו' שעות בין סעודה לסעודה כשרוצה לאכול אח"כ גבינה. אבל אין להקפיד על הקטנים אם אכלו בשחרית בשר ובצהרים גבינה, אף על פי שלא שהו כשעור שש שעות. וגם אינו מוחה לאחרים שאינם מדקדקים במעשים. אבל לבנו היה מוחה מיד שהיה בר מצוה, וכן מצאתי בא"ח בס' ק"ג ז"ל: עד שישהא כשעור סעודת הבוקר עד זמן סעודת הערב, [וכן ביו"ד בס' פ"ט]. ולא חש אם אכל בשר אחר גבינה בסעודה אחת, אבל היה מדיח ידיו ופיו ומשים אצבעו לתוך פיו כדי להדיחו יפה. ואח"כ עושה קנוח לפיו.

**ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות איסור והיתר משערי דורא**

אכל בשר אפילו של עוף לא יאכל גבינה אח"כ עד סעודה אחרת. חסידים הראשונים והאידינא ממתנים ו' שעות, והמנהג להמתין שעה אחת. ונכון להחמיר גם הלועס לתינוק אף על פי שלא אכל, דהא מ"מ מושך טעמא. ודוקא בשר בעין אבל מטוגן בשומן או שלוק אז דינו כבשר אחר גבינה וסגי בקינוח והדחה. אכל גבינה ובעי לאכול בשר מיד, צריך קינוח הפה והדחת ידים. וצריך להסיר פתית פת דגבינה ולהביא פת אחרת.

**ספר איסור והיתר הארוך שער מ**

ג. ובשיעור עד סעודה אחרת נחלקו גאוני עולם יש שפסקו שצריך להמתין ו' שעות שיעור שמסעודת שחרית לסעודה של ערבית ור"י וראבי"ה פסקו שאפילו אם סילק וברך מיד אחר אכילת הבשר מותר לאכול גבינה מיד כיון שלא חילקו חכמים ליתן שיעור<sup>2</sup>. אך אמר מהר"ק בנו של ר"י א"ז דאף לפי ר"י אין לו לברך ע"מ לאכול גבינה מיד. ולה"ג ור"ת דווקא בלא קינוח והדחה אבל בקינוח והדחה אף באותה סעודה מותר ומפרשי' ומר עוקבא מחמיר אנפשיה הוה:  
ד. ונהגו העולם להמתין (הג"ה) שעה אחת מכ"ד ליום אחר ברכת המזון ואוכל אז גבינה אפילו בלא קנוח וממתין השעה אפילו אחר אכילת בשר חיה ועוף:

**שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פט**

שלא לאכול גבינה אחר בשר, ובו ד' סעיפים.

סעיף א

אכל בשר, א א [אפילו של חיה ועוף, לא יאכל גבינה אחריו ב ב] <א> עד שישהה (א) שש שעות. ג [אפילו אם שהה

כשיעור, אם יש בשר בין השינים, צריך להסירו. והלועס לתינוק, צריך להמתין. הגה: ד [ואם מצא אחר כך בשר שבין השינים, ג ומסירו, ד צריך להדיח פיו קודם שיאכל גבינה (הר"ן פכ"ה). ה [ה] ויש אומרים דאין צריכין להמתין שש שעות, רק מיד אם סלק ו וברך ברכת המזון, מותר על ידי קנוח והדחה (תוס' ומרדכי פכ"ה והגהות אשרי' והג"ה מיימוני פ"ט דמ"א וראבי"ה). ו [ו] והמנהג הפשוט במדינות אלו, להמתין <ב> אחר אכילת הבשר שעה אחת, ואוכלין אחר כך גבינה. מיהו צריכים לברך גם כן ברכת המזון אחר הבשר (ע"פ הארוך והגהות ש"ד), דאז הוי כסעודה אחרת, דמותר לאכול לדברי המקילין. אבל בלא ברכת המזון, לא מהני המתנת שעה. ואין חילוק אם המתין השעה קודם ברכת המזון, או אחר כך (ד"ע ממהרא"י ולאפוקי או"ה). ז [ז] ואם מצא בשר בין שיניו, אחר השעה, ז צריך לנקרו ולהסירו (ד"ע ממשמעות הר"ן הנ"ל). ח [ח] ויש אומרים דאין לברך ברכת המזון על מנת לאכול גבינה (ארוך בשם מהר"ח), <ג> אבל (ב) אין נזהרין בזה. ויש מדקדקים להמתין (ג) שש שעות אחר אכילת בשר לגבינה, ח וכן נכון לעשות.

סעיף ג

יב [אכל תבשיל של בשר, מותר לאכול אחריו תבשיל של גבינה; והנטילה ביניהם אינה אלא רשות. (יג) ויש מצריכים נטילה)

(שערים והגהות ש"ד). אבל אם בא לאכול הגבינה עצמה אחר תבשיל של בשר, או הבשר עצמו אחר תבשיל של גבינה, חובה

ליטול ידיו. הגה: יח [יח] <ה> ושומן של בשר, דינו כבשר עצמו (רשב"א סימן ש"י /ש"ז/ ומרדכי והגהות ש"ד). טו [טו] ונהגו עכשיו להחמיר שלא לאכול גבינה אחר תבשיל בשר, כמו אחר בשר עצמו, ואין לשנות ולפרוץ גדר (ארוך וב"י). יט [יט] מיהו אם אין בשר בתבשיל, רק שנתבשל (ז) בקדירה של בשר, מותר לאכול אחריו גבינה (שם), ואין בו מנהג להחמיר. וכן נוהגין לאכול בשר אחר תבשיל שיש בו גבינה או חלב, כ מיהו יש ליטול ידיו ביניהם, ואפילו לא יאכל בשר ממש רק תבשיל של בשר אחר תבשיל של גבינה, אם נגע בהן בידיו (בשערים והג"ה שערי דורא). כא [יז] שמש המשמש בסעודה ונוגע באוכלין, אינו צריך נטילה, דלא הצריכו נטילה רק לאוכלים (ב"י בשם רש"י).

אכל בשר לא שנא בהמה חיה ועוף לא יאכל גבינה אחריו מיד<sup>(א)</sup> ואפילו בירך כבר, ואף על גב דלדברי רוב הפוסקים צריכין<sup>(ב)</sup> להמתין כשיעור שהוא מסעודת הבוקר עד סעודת ערב שהוא שש שעות,<sup>(ג)</sup> עכשיו נהגו עלמא כסמ"ק שלא להמתין אלא שעה אחת,<sup>(ד)</sup> ומברכין המזון אחר הבשר קודם שיאכלו גבינה שיהא נראה כסעודה אחרת,<sup>(ה)</sup> אבל בלא ברכת המזון לא מהני המתנת שעה, ואותה שעה אין חילוק אם המתין קודם ברכת המזון או אחר ברכת המזון.<sup>(ו)</sup> ויש אומרים שאין לברך ברכת המזון על מנת לאכול גבינה<sup>(ז)</sup> והעולם אין נזהרין בזה,<sup>(ח)</sup> והמחמיר להמתין ו' שעות תבוא עליו ברכה.<sup>(ט)</sup> מיהו אפילו המתין כשיעור, אם יש בשר בין השינים<sup>(י)</sup> צריך להסירו ולהדיח פיו קודם שיאכל גבינה, ובתוך הזמן אפילו אין בשר בין השינים אסור,<sup>(יב)</sup> לפי שהבשר מוציא שומן ומושך טעם עד זמן ארוך, לפיכך אפילו לא אכלו אלא לעסו לתינוק צריך להמתין, דאע"ג שלא אכלו מכל מקום טעם הבשר נשאר לו בפיו ומושך לו טעם השומן כאילו אכל.

ביאור הגר"א יורה דעה סימן פט

[ו] והמנהג כו' מיהו כו'. בנויה על דברי הזוהר פ' משפטים דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא כו':

ט"ז יורה דעה סימן פט

(ב) אחר אכילת הבשר שעה אחת. - ז"ל מהרא"י בזה רבים עושים פשרה מדעתן להמתין שעה אחת אחר הסעודת בשר וסילקו ובירכו ואוכלין גבינה אף על גב דלא אשכחן רמז לשיעור זה מ"מ מי ימחה בידם הואיל והתנו' וראבי"ה מתירין (פי' זהו דעת הי"א דא"צ להמתין ו' שעות שהביאו רמ"א בסמוך) אבל הצנועים מושכים ידיהם מסעודת שחרית לערבית גם נוהגים העולם דאין חילוק בזה בין עוף לבהמה ורש"ל פ' כ"ה סי' ט' תמה על זה למה נהגו להקל בזה נגד הרי"ף ורמב"ם שהצריכו לכל הפחות ו' שעות וכ' ש"ד שנוהגים כרמב"ם ולא כתו' דמתירים ומ"מ גם סילוק ובירך בעינן דאל"כ אפילו המתין כל היום אסור וכתב עוד ואם אי אפשר למחות ביד בני אדם שאינן בני תורה אבל בבני תורה ראוי למחות ולגעור בהם שלא יקילו פחות משש שעות ע"כ והוא האריך ובלבוש כ' דהך המתנת שעה שזכר רמ"א הוא מדברי סמ"ג והוא ט"ס שלא כתב שום פוסק כן רק מהרא"י ואו"ה כתבו שהעולם נוהגים כן אבל לא דדינא הכי ודבר פשוט הוא דמי שנוהג בקולא זו להמתין שעה אחת שצריך ג"כ לקינוח והדחה כמו שהוזכר בדברי י"א של רמ"א שמזה נמשכה הקולא הזאת:

ש"ר יורה דעה סימן פט

ו ובירך ברכת המזון - נראה דאם אכל בשר בלא סעודה צריך לברך ברכה אחרונה מקודם ובלאו הכי לא הוה סילוק:

פרי חדש יורה דעה סימן פט אות ו

ו להמתין אחר אכילת הבשר שעה אחת וכו' מנהג זה נמשך להם מס' הזוהר דאיתא התם נש' פרשי משפטים אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר כחדא, (או) בשעתא חדא או בסעודתא חדא וכו' כלומר דבשעה אחת אף שאוכלו בב' סעודות או בסעודה אחת אף ששהה כל היום ואכל דברים אחרים בינתיים ויש מהאכילת בשר לגבינה שש שעות אפ"ה אסיר • שמעינן מהכא חומרא וקולא • חומרא דמשמע דאף בשר אחר גבינה אסירא בשעתא חדא או בסעודתא חדא • וקולא דגבינה אחר בשר שרייא לאחר שעה ואינו בסעודה אחת • ולעינן דינא נקטינן כדברי המחבר שלא לאכול גבינה אחר בשר עד שישהה שש שעות ומיהו לאו דוקא שש שעות כגון בחורף שהימים קצרים כל שאכל בשר בשחר מותר לאכול גבינה בסעודת הצהרים • וכן אם אכל בשר בחצי היום מותר לאכול בערבית אע"ג דליכא בין אכילה לאכילה אלא כמו ד' שעות בקירוב וזה דבר מוסכם לכ"ע דהא לשון הגמ' הוי בהא סעודתא הוא דלא אכילנא לסעודתא אחרנא אכילנא משמע דמסעודה לסעודה ש"ד ולא קמפליג בין ימים קצרים לימים ארוכים אלא משמע כדכתי' • ולאכול גבינה אחר הבשר יש להחמיר בס' הזוהר ואין לאכול אלא בשתי סעודות ואחר שעה אחת • ומיהו בסעודה אחת מעיקר הדין לא מצי למיכל גבינה אחר הבשר אף שעברו ו' שעות מאכילת הבשר וכ"כ המהרש"ל ושאר אחרונים • וכן מדוקדק בלשון ס' הזוהר ועיקר:

פתחי תשובה יורה דעה סימן פט

(ג) שש שעות - עבה"ט של מהרי"ט ז"ל אם הם שעות זמניות. ועיין כו"פ ופמ"ג ובחכמת אדם שהסכימו לדעת הכנה"ג דאינם זמניות ע"ש וכן המנהג. [ועיין בתשובת ח"ס סימן ע"ג דחולה השותה מימי חלב לרפואתו אפילו הוא רק חולה קצת א"צ להמתין אחר אכילת בשר יותר משעה ואחר שכבר בירך ברהמ"ז ישתה וירוח לו ע"ש]:

דגול מרבבה יורה דעה סימן פט

סי' פ"ט ס"ק ג' (ש"ך) דאין צריך שהייה וי"ו שעות מאותו זמן וכו' (נעה"ג) מכאן משמע להדיא דשש שעות היינו מסוף אכילת הבשר עד תחלת סעודת הגבינה שהרי מדהוצרך לפרש שא"צ להמתין משעת הסירה משמע אבל מסוף אכילה עכ"פ צריך להמתין וכן מוכח בשורש הדין שבגמרא ואמרי אנא בסעודתא אחריתי אכילנא וכתב הרמב"ם בסוף פ"ט מהל' מ"א שהוא כמו שש שעות, והנה לא מצינו מאיזה מקום למד הרמב"ם שהוא שש שעות והלח"מ פורש הדבר דמר עוקבא שאמר בסעודתא אחריתי תלמוד חכם הוה זמן סעודה שלו בשעה ששית והמתין עד הערב עיין בלח"מ והרי סעודת ת"ח היינו בשעה ששית משמע לא שהתחלת הסעודה היא בשעה ששית וכן מפורש בב"י ח"מ סי' ה' ואף שהסמ"ע שם ס"ק ה' דחה קושיית הב"י היינו שאם יושבים בדין יכולים לאחר זמן סעודה עד סוף שעה ששית ולא גרע מטעם מידי אבל מודה הסמ"ע שעקר זמן סעודה היא בשעה ששית ומסוף הסעודה עד הערב שש שעות:

ערוך השולחן יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פט

...ודע שהמתנה שש שעות הוא מסוף הסעודה של בשר עד תחלת הסעודה של חלב ואף אם בעת התחלת הסעודה לא יאכל חלב או שבסוף סעודת הבשר לא אכל בשר מפני שבגמ' הקפידו מסעודה לסעודה ע"ש:

חיי אדם חלק ב-ג (הלכות שבת ומועדים) כלל קכז

סעיף י

... אבל במי שנהג תמיד להמתין בין אכילת בשר לחלב ו' שעות, ועכשיו מפני חולשתו רצה לנהוג כהמקילין להמתין רק איזה שעות, כיון דלכל הדיעות, אין האיסור רק מחמת סייג וגדר, ואם כן מהני לזה התרה להמקילין בס"ט:

**אכילת בשר אחר גבינה**זוהר כרך ב (שמות) פרשת משפטים [דף צד עמוד א]

תו אשכחאן דכל מאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר כחדא, (או) בשעתא חדא או בסעודתא חדא, ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא וסיעתא מסאבא [דף קכה עמוד ב] מתקרבין בהדיה וגרים לאתערא דינין בעלמא דינין דלא קדישין, ואי אוליד בר באינון יומין, אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא אצטריכא,

רמב"ם הלכות מאכלות אסורות פרק ט

הלכה כו

מי שאכל גבינה או חלב תחלה מותר א לאכול אחריו בשר מיד, וצריך שידיח ידיו ב ויקנח פיו בין הגבינה ובין הבשר, ובמה מקנח פיו בפת או בפירות שלועסן ובולען או פולטן, ובכל מקנחין את הפה חוץ מתמרים או קמח או ירקות שאין אלו מקנחין יפה.

הלכה כז

במה דברים אמורים בבשר בהמה או חיה, אבל אם אכל בשר עוף אחר שאכל הגבינה או החלב אינו צריך לא קנח הפה ולא נטילת ידים.

שו"ת מהר"ם מרוטנבורג חלק ד (דפוס פראג) סימן תרטו

וששאל אדוני ששמעת דאני נוהג שלא לאכול בשר בהמה וחיה אחר גבינה ומיקל בבשר עוף. בימי חורפי הייתי מתלוצץ בבני אדם שהיו עושי' כן ואדרבא שרא לי מורי היה נראה בעיני כמו מינות עד שפעם אחת מסעודה לסעודה מצאתי גבינה בין שיני [גזרתי] להחמיר [על] עצמי בבשר אחר גבינה כמו גבינה אחר בשר ואין בדבר זה כחולק על התלמוד ולא כמוסיף שהוא גורע בפ' כל הבשר (ק"ה ע"א) אנא להא מלתא כחלא בר חמרא דאלו אבא כדהוי אכל בישראל האידינא לא הוי אכיל גבינתא עד למחר כו' דכל חד מצי לאחמורי אנפשי' לעשות משמרת ובבשר עוף אני מיקל כיון דבשר עוף וגבינה נאכלי' באפקורן (שם ק"ד ע"ב) ושלוש מאיר ב"ר ברוך זלה"ה.

תורת הבית הקצר בית ג שער ד

אכל בשר בהמה אסור לאכול גבינה אחריו שהבשר מתעכב הוא בין שניים, ובשר של בין השניים [דף פו עמוד א] בשר גמור הוא, שנאמר הבשר עודנו בין שיניהם. כיצד הוא עושה ממתין כשש שעות ואוכל. אכל גבינה ורצה לאכול בשר, אם לילה הוא מקנח פיו ורוחץ ידיו ואוכל מיד שהגבינה רכה היא ואינו מתעכבת בין השניים, ואם ביום הוא אינו צריך לרוחץ ידיו שהרי הוא רואה אם נדבק בידי מן הגבינה כלום אם לאו. ויש מי שהורה שאין צריך קנוח הפה לעולם לאכול את הגבינה תחילה, ואינו מחויר. אכל עוף או חיה, יש מי שהורה שאוכל לאחריהן מיד הגבינה בלא קנוח הפה ובלא נטילת ידים, ואין דבריהם מחוורין, וגדולי המחברים אסרוהו כאוכל את הבהמה. אבל אם אכל גבינה תחילה אוכל אחריה עוף או חיה בלא קנוח הפה ובלא נטילת ידים. ולזה דעתנו נוטה וכזה ראוי להורות. קינוח זה שאמרנו שצריך בין גבינה לתבשיל של בשר, עושה אותו בכל דבר חוץ מן התמרים והקמח והירקות. ויש אומרים שצריך לקנח פיו והוא הדין שצריך להדיח עוד פיו במשקין. ויש אומרים שמקנח או מדיח ודי לו באחת מהם. ולזה הדעת נוטה.

אורחות חיים הלכות איסורי מאכלות

ומי שאכל גבינה או חלב תחלה מותר לאכול בשר מיד אבל צריך שידיח ידיו ויקנח פיו (מן) [בין] הגבינה והבשר כגון שילעוס בפיו פת או פירות ויבלע או יפלוט. והרמנ"ע אינו אוכל שום בשר אחר גבינה רק בשר עוף אבל לאחר חלב אוכל כל בשר ודעת רוב הפוסקים שאין לחלק בין גבינה לחלב וכן נהגו העולם לאכל בשר בין אחר חלב בין אחר גבינה בקנוח (ומחה) [והדחה] ואפילו בשר בהמה:

לקט יושר חלק א (אורח חיים) עמוד לה ענין ב (על מנהגי בעל תרומת הדשן)

...ולא חש אם אכל בשר אחר גבינה בסעודה אחת, אבל היה מדיח ידיו ופיו ומשים אצבעו לתוך פיו כדי להדיחו יפה. ואח"כ עושה קנוח לפיו.

ספר מהרי"ל (מנהגים) הלכות איסור והיתר משערי דורא

...אכל גבינה ובעי לאכול בשר מיד, צריך קינוח הפה והדחת ידים. וצריך להסיר פתית פת דגבינה ולהביא פת אחרת.



**בית יוסף אורח חיים סימן קעג**

**יש מחמירין על עצמם שלא לאכול בשר אחר גבינה בסעודה אחת מפני שכתוב בספר הזוהר פרשת משפטים (קכה).** וז"ל אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא וסייעתא מסאבא מתקרבין בהדיה וגרים לאתערא דינין בעלמא דינין דלא קדישין ואי אוליד בר באינון יומין אוזפין ליה נשמתא מסטרא אחרא דלא איהי קדישא עכ"ל **וכבר כתב המרדכי (חולין סי' תרפז) שמהר"מ (תשובות דפוס פראג סי' תרטו) היה נוהג שלא לאכול בשר בהמה וחיה אחר גבינה לפי שפעם אחת מסעודה לסעודה מצא גבינה בין שינוי גזר להחמיר על עצמו ואין זה כחולק על התלמוד ולא כמוסיף שהוא גורע דהא חזינא פרק כל הבשר אנא להא מילתא כחלא בר חמרא וכו' וכל חד מצי לאחמורי אנפשיה לעשות משמרת ובעוף אני מיקל כיון דגבינה ועוף נאכלין באפיקורן ע"כ. והא ודאי שהוא ז"ל לא ראה ספר הזוהר ואפילו הכי היה מחמיר על עצמו משום מעשה שהיה ואף על פי שהיה מיקל בעוף היינו לפי שלא ראה ספר הזוהר אבל אנו שזכינו לראותו טוב ונכון להחמיר אפילו בבשר עוף:**

**שולחן ערוך יורה דעה הלכות בשר בחלב סימן פט**

סעיף ב

**אכל גבינה, מותר לאכול אחריו בשר, מיד, ט ובלבד (ד) שיעיין ידיו שלא יהא שום דבר מהגבינה נדבק בהם.** ואם היה בלילה, שאינו יכול לעיין אותם היטב, י צריך לרחצם. יא ט] **וצריך לקנח פיו ולהדיחו.** והקינוח הוא (ה) שילעוס פת ויקנח בו פיו יפה, וכן בכל דבר שירצה, יב חוץ מקימחא (ו) ותמרי וירקא, לפי שהם נדבקים בחניכים (פי' מקום למעלה מבית הבליעה קרוב לשיניים) ואין מקנחים יפה. יג ואחר כך ידיח פיו במים או ביין. **במה דברים אמורים, יד בבשר בהמה וחיה. אבל אם בא לאכול בשר עוף, אחר גבינה, אינו צריך לא קינוח ולא נטילה.** הגה: יא] <ד> יש מחמירין אפילו בבשר אחר גבינה (מרדכי בשם מהר"ם וכו' בא"ח סעיף קע"ג), וכן נוהגין טו שכל שהגבינה קשה טז אין אוכלין אחריה אפילו בשר עוף, כמו בגבינה אחר בשר. (וכן הוא בזוהר). **יש מקילין. ואין למחות, רק שיעשו קנוח והדחה ונטילת ידים.** יז מיהו טוב להחמיר. סעיף ד

**יח] מי שאכל גבינה ורוצה לאכול בשר, צריך לבער מעל השלחן שיורי פת שאכלו עם הגבינה.** יט] **ואסור לאכול גבינה (ח) על מפה שאכלו בה בשר.** (וכן להיפך אסור) (כן משמע בארוך). כ] **וכל שכן שאסור לחתוך גבינה, אפי' צוננת, בסכין שרגילין לחתוך בשר.** ולא עוד, אלא אפילו הפת שאוכלים עם הגבינה אסור לחתוך בסכין שחותכין בו בשר. הגה: וכן להיפך נמי אסור. כב <ו> כא] מיהו על ידי נעיצה בקרקע קשה, שרי (ב"י בשם א"ח וכל בו). <ז> אבל כבר נהגו כל ישראל להיות להם שני סכינים, ולרשום אחד מהם שיהא לו היכר. ונהגו לרשום של חלב, ואין לשנות מנהג של ישראל.

**לבוש יורה דעה סימן פט**

סעיף ב

...וכבר כתבתי בלבוש התכלת סימן קע"ג שכל זה הוא לפי הפוסקים המפורסמים, **אבל לפי הדברי הזוהר שזכינו אליו בימינו,**<sup>(ה')</sup> **יש ליזהר שלא לאכול אפילו בשר עוף אחר גבינה בסעודה אחת, כי אם מסעודה לסעודה כמו בגבינה אחר בשר, ושם בלבוש התכלת סימן קע"ג הבאתי הזוהר בלשונו מפרשת משפטים [קכה ע"א] שהחמיר מאד בזה על פי סודות קבלתו עיין שם, לפיכך יש להחמיר.**

**לבוש אורח חיים סימן קעג**

הג"ה ועיין בלבוש עטרת זהב סימן פ"ט סעיף א': וכל זה לדין הפוסקים המפורסמים, **אבל יש אומרים עוד שעל פי קבלת הזוהר וסודותיו אשר לא היה מפורסם בזמן הפוסקים אלא שנתגלה מקרוב יש להחמיר, לפיכך אנו שזכינו בו יש לנו להחמיר כמותו ושלא לאכול אפילו בשר אחר גבינה ואפילו בשר עוף<sup>(י)</sup> אלא מסעודה לסעודה, שזה לשון הזוהר בפרשת משפטים [קכה ע"א].** אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא [דאתחבר] כחדא או בשעתא חדא או בסעודתא חדא, ארבעין יומין אתחזיא גדיא מקלסא בקלפוי לגבי אינון דלעילא וסייעתא מסאבין מתקרבין בהדיה וגרים לאתערא דינין בעלמא דינין דלא קדישין, ואי אוליד בר באינון יומין אוזפין ליה נשמתא מסיטרא אחרא דלא איהי קדישה עכ"ל.

**אליה זוטא סימן קעג ס"ק ו**

(ו) **ואני אומר שאין לדחות מה שמבורר להיתר בתלמוד משום ספר הזוהר כלל (מלבושי יום טוב).** ועיין בלחם חמודות דף רי"ח שהאריך בזה ומתיר בעוף אחר גבינה, ועיין בספרי ליו"ד:

**ט"ז יורה דעה סימן פט**

(ד) **יש מחמירין אפי' בבשר אחר גבינה.** - פי' להמתין שש שעות ושיעור גבינה קשה שזכר רמ"א היינו שעברו עליה ו' חדשים או שהיא מתולעת כ"כ או"ה וכתב שם דאין איסור בבשר אחר גבינה דדוקא טעם בשר שבפה מאחר שעיקרו נקרא בשר שייך למגזר בו אטו בשר בחלב מ"מ מצד חסידות יש ליזהר ע"כ ונלע"ד (דאפי') לטעם הרמב"ם שזכרתי בריש הסימן שבאכילת גבינה אחר בשר הוא משום בשר שבין השיניים אבל בטעם שמושך מן הבשר שבפה לא איכפת לן אפשר לומר כאן בכל גבינה לית איסור לאכול בשר אחריה דגם בבשר שבין השיניים לא הוי קרינן ביה בשר אי לאו דגלי לן קרא הבשר עודנו בין שיניהם כדאיתא בגמרא מ"ה בגבינה שבין השיניים לא הוי גבינה כלל ולטעם שזכרתי שהוא משום שומן פשיטא יש לאסור גם בגבינה מותלעת שטעם שלה נמשך בפה זמן רב א"כ יש להחמיר אבל נלע"ד דדוקא בגבינה מותלעת יש להחמיר כן והוא מדינא מטעם שזכרנו אבל בגבינה ישנה ואינה מותלעת ולא נעשה מחלב אשר הועמדה בקיבה כדי להקפיא החלב רק נעשה מחלב בעלמא ונתייבשה או אוכל חמאה אין להחמיר בזה יותר מקינוח וניקור שיניים והדחת פה וידיים כי אם מי שנוהג בתוספת פרישות וזהירות כן נלע"ד:

**ש"ך יורה דעה סימן פט**

טו שכל שהגבינה קשה - ומן הסתם אם היא ישנה ו' חדשים חשיבה קשה והכי איתא בת"ח שם די"ב:

**הגהות וחדושי הרש"ש חולין דף קג עמוד ב**

פ"ח במשנה ואסור להעלות עם גבינה עה"ש. לכאורה יפלא מדוע שביק לישנא דחלב דפתח ביה והוא ג"כ לישנא דקרא. ונקיט הבא גבינה ולולא דמסתפינא הייתי אומר. בדדוקא נקיט גבינה דאילו חלב שהוא נזולי ואין מעלין אותו אלא בכלי לא הוי כעין תפיסה אחת דלקמן (קז:) וע"ש בתוס'. וכן הא דתני אגרא לקמן (קד:) עוף וגבינה נאכלין באפיקורן בדוקא נקיט גבינה לפי דנאכלת בידיה הוא דדייקין מינה הא בשר לא דהיינו דבעי נט"י אבל חלב דע"י כלי אפי' בבשר לא בעי נט"י. וכן ראיתי בשם הפר"ח דהאוכל במגריפה א"צ נט"י. וענ"ל דדוקא גבינה מסקינן שם דבעי קינוח והדחה משום שהוא מודבק בחניכים ובבין השינים ואינו יוצא ע"י הדחה לחודה. אבל בחלב סגי בהדחה לחודה:

**פרי חדש יורה דעה סימן פט אות ו**

ו להמתין אחר אכילת הבשר שעה אחת וכו' מנהג זה נמשך להם מס' הזוהר דאיתא התם נש' פרש' משפטים אשכחן דכל מאן דאכיל האי מיכלא דאתחבר כחדא, (או) בשעתא חדא או בסעודתא חדא וכו' כלומר דבשעה אחת אף שאוכלו בבי' סעודות או בסעודה אחת אף ששהה כל היום ואכל דברים אחרים בינתיים ויש מהאכילת בשר לגבינה שש שעות אפ"ה אסיר • שמעינן מהכא חומר אוקולא • חומר דמשמע דאף בשר אחר גבינה אסירא בשעתא חדא או בסעודתא חדא • וקולא דגבינה אחר בשר שרייא לאחר שעה ואינו בסעודה אחת...ולאכול גבינה אחר הבשר יש להחמיר בס' הזוהר ואין לאכול אלא בשתי סעודות ואחר שעה אחת...

**פתחי תשובה יורה דעה סימן פט**

(ח) על מפה - עיין מ"ש רדב"ז ח"ב סי' תשכ"א שכתב שאין דברי הרב אלא כשהיו מניחין הבשר והגבינה על המפה ואז יש לחוש שמא ידבקו זה בזה אבל מנהגינו להביא כל מאכל על השלחן בקערות כו' הלכך אפי' לצאת ידי חומרת הרשב"א ז"ל בהפוך המפה לחוד ובהסרת הפתיתין סגי וכן נהגו ע"כ דבריו עיין שם: